

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Vzajemnost.

(Z dežele.)

Kakor ste že pisali v vašem »Slovenskem Domu«, gospod urednik, bodo izdajali farovski za duhovne nov list »Vzajemnost«, ki naj poučuje že sedaj presitne in v vse zadeve se vtikajoče naše fajmoštre in srborite kaplane, kako je treba postopati, da obdrže naše ljudstvo, kar se še da, na verigi in kot kučke pokorno. Pred vsem gre za nas **kmete**. Mi kmetje smo začeli izpregledovati, posebno kar jih je bistroumnejših in takih, ki so bili že kje po svetu, nekateri celo v Ameriki. Taki kmetje se ne dajo večinoma več vleči za nos. In verjemite mi, gospod urednik, da nas je že veliko takih, ki smo raztrešeni po vsem Kranjskem, ki se ne pustimo komandirati od nikogar **na svoji zemlji**, poslušamo le to, **kar spoznamo za pravo**, in damo le to, **kar komu gre**. Tega seveda pa naši gospodje mašniki ne marajo. Kako tudi, ko so bili dosedaj **neomejeni gospodarji** in so še v nekaterih krajih. Kar so rekli in hoteli, vse se je zgodilo po njih volji. Brez tarnanja, da ne rečemo, ugovora, se jim je naredilo vse, v cerkvi, v farovžu, pri drugih farovških poslopih in sploh cerkvenih napravah. Na prižnici se je oznanilo: toliko bo veljalo, toliko boste imeli tlake, pa je šlo **brez vsake pritožbe**. Gorje temu, ki bi se bil upal ugovarjati. Tak je bil v fari nekak izobčenec iz cerkve, in vsa fara je kazala na njega in njegove otroke. In, da bi položili ti gospodje **kake račune**, kakor morajo župani, potem šolski sveti in drugi taki, o tem ni nobenega govora. In če tudi so bili, kako so bili sestavljeni, o tem bi bilo odveč pisati! In kdo jih je pa tudi pregledoval? Kmet? Kako jih bo ta, ko ni bil sposoben; v šolo prejšnje čase ni hodil, po svetu je pa tudi malo šel. Potem pa še ta **strah pred duhovniki**, ki so mu baje v stanu napraviti največjo nesrečo na polju in pri živini, če jih ne uboga in ne spoštuje. Res, prav lepo življenje so imeli ti gospodje, tudi zdaj se jim še ne godi slabo, dozda, posebno

pri nas na kmetih. Nič slabše in nič manjše moči niso imeli kot turški mogočnejši ali paše. Tudi po **krutosti in maščevanju** se niso nekateri od teh dosti ločili **napram takemu, ki se je drznil njim, božjim namestnikom, nasprotovati**. In taki lepi časi za te gospode **tudi na kmetih vedno bolj minevajo**. Ljudje vedno bolj spregledujejo in razločujejo **posvetne zadeve od božjih**. Skoraj že ni več fare, kjer bi se ne dobil tak sitnež, najraje ga gospodje imenujejo »nepokornež«, ki si upa in drzne vtakniti nos tudi v cerkvene in farovške zadeve, posebno, kjer je treba šteti denar. Tudi mi kmetje smo prišli do tega, da je treba vsak vinar dvakrat obrtniti, predno ga izdajo, in magari, če gre tudi za cerkvene namene. In kar mi vzdržujemo in plačujemo, o tem tudi lahko zahtevamo **račune**. Do zdaj seveda ni bilo tako. Zato so pa ti gospodje lepo bogatili in se lepo redili, a kmet pa stradal in hodil mršav po svojih praznih kaščah. Ni čudno, če je premožnejši kmet dal sina v šolo, če je tega prisilil z vsem pritiskom, da je šel v lemenat, ker tukaj bo imel najpripravnejše življenje, kjer bo sedel na kupu denarja. Bere, ki je tudi za nas kmete, silno hudo in nepotrebno breme, se je lahko zahtevalo, kolikor se je hotelo. Kdo naših očetov je pa vedel, koliko je dolžan dati. In če je kdo vedel za postavo, a bil je bela vrana tisti, ki se je upal upreti. Ni čuda, če so pri takih razmerah ti gospodje, redke izjeme, res krasno obogateli ter zapustili ne stotake, ampak tisočake, kdor je prišel še na kako višje mesto, pa celo stotisočake. **Vse to smo pa jeli mi kmetje spregledovati. Jeli smo ločiti njih božji poklic od posvetnih barantij. In s tem se pa najraje in največ pečajo**. In tudi med nami kmeti je upor nečev, ki se več ne klonejo, ne dajo več kar na komando v cerkvi glasovnice podpisati, so celo tako drzni, da volijo po svojem prepričanju in lastnem preudarku. Veliko je nas celo tako izprijenih, ki ne poslušamo tudi škofa ne več, kaj naj beremo, in veliko je nas po vseh kotih in hribih, ki smo naročniki na »Slovenski Dom«. Prej smo rekli **naš »Slovenski Dom«**. To

je tudi res. Ravno »Slovenski Dom«, ki odpira nam oči, se poteguje za resnico, se nobenega ne boji, vsak ga lahko bere, vsak duhovnik, tudi sam škof. Mi očitno, če nas kdo opozori **na kaj dobrega, radevolje sprejmemo, smo za dobre svete hvaležni**. In vi? Če bi imeli z nami poštene namene, bi pustili, da sme vsakdo pogledati v vašo početja, vaš list »Vzajemnost« bi moral biti vsakomur v pogled. Ker ste pa zahrbtni; vpijete res: vse za kmeta, a v resnici je pa le: **vse iz kmeta!** To ste pokazali že pri prvi številki, ko govorite, kako je treba kmeta še **obdržati vdanega in pokornega, v slepem spoštovanju do** ... **voščite, kako zlo dela ravno »Slovenski Dom«** med kmeti vam. S tem pač kažete, da se bojite **resnice**. »Slovenski Dom« piše le resnico. Če nam kmetom odpira oči in nas opozarja na krivice, ki so se nam delale dozda od posvetne in duhovske gosposke, opravlja s tem le dobro delo in izvršuje od nas poverjeno nalogo, da bomo mi res imeli **prave slovenske domove**, ker dozda smo imeli le bremena, težave in večno trpljenje, in le obljube na oni svet. Hvala Bogu, je že tudi nas kmetov lepo število takih, ki se ne damo več ugnati v kozji rog. Nad drugimi stanovi, nad delavstvom, uradništvom ste že tako obupali. Če hočete katerega teh dobiti, ga morate **drago plačati, morate mu pripraviti korito in v to vedno nasipati**. To se vidi, kakor beremo pri raznih uradnikih in zadnji čas tudi pri učiteljih. Le nas kmete se pa naj drži v temi, nas molze in striže, kar se da, ter ima nas za pohlevne ovce, ker vsemu ponižno pritrdimo, in naj se gode po farovžih še take lopovščine. Spoštovanje zahtevate od nas. Kako pa moremo spoštovati take, recimo jim le duhovniki, tega imena ne zaslužijo, saj vedno beremo od njih, kaj počenjajo. Ta je obsojen radi **volilne sleparije in izgubil volilno pravico, drugi radi obrekovanja, tretji zopet radi drugih zločinov**. Tega pa »Slovenski Dom« ne odobrava, to je gotovo. Odtod taka jeza in srd. »Vzajemnost« so krstili ta list, ki naj jim jim služi v dobro, a nam kmetom v sužnost, odvisnost in

nekdanje trpljenje. Dobro, da smo še za časa spoznali vaše naklepe. Vas bomo posnemali tudi mi. Združili se bomo tudi mi v pravo kmečko vzajemnost, da bomo dovolj močni, da odbijemo vsak napad na naš stan, naš dobrobit, a naš glasnik bo pa tudi poslej kot dozdaj neustrašeno

»Slovenski Dom!«

Razgled po svetu

Vojna ali mir?

Pogajanja so prišla na tako točko, da se tekom tedna odloči, ali zagrme zopet topovi, ali pa dobimo končno zopet mir. Turki se upirajo, nečejo dati Bolgarom Odrina, in Grkom otokov. Vse evropske velesile pritiskajo na Turke, naj se udajo balkanskim zahtevam. Če ne, ne dovolijo nič več posojil in si razdele še turške dežele v Aziji. Če Turki ne pristanejo na pogoje, se vname boj predvsem okrog Odrina. Pri Čataldži do odločilnih bojov ne pride, Balkanci tako vedo, da bi Carigrada ne mogli obdržati. Zavzetje bi veljalo neprimerno mnogo žrtev. Turki se zato upirajo, ker jim grozi doma revolucija. Če

odstopijo Odrin, grozi vojaštvo, da se upre. Turčija je pač država, ki po svojem notranjem ustroju ni več za današnje čase in si jo pač prej ali pozneje razkosajo »skrbni« sosedje.

Novi davki.

Puf od zasebnika gori do države. Zato premišljuje vlada o novih davkih. Davke na žganje bi se povišal od 90 vin. na 1 K 40 v, potem bi se povišal osebno-dohodninski davek, davek od tantijem, avtomobilov in šampanjca. Vlada bi obremenila z večjo osebno dohodarino le dohodke nad 10.000 kron, gosposka zbornica pa zahteva, naj se davek raztegne na vse sloje, torej tudi na srednje in najbolj revne. V gosposki zbornici sede večinoma škofje in plemenitaši.

Slovenija

s »Slovenski Dom« se razširja po Slovenskem. Klerikalci so silno hudi na naš list, ne zato, ker bi bil mogoče slab list, temveč ker se širi med ljudstvom. »Slov. Dom« jim je resno svarilo novih, za ljudstvo boljših časov. Če vzamemo v roko kako številko in pregledamo dopisni

del, vidimo, da zavzema ta večino lista. A kdo ga je napisal: po večini naš kmet. In toliko napišejo naši priprosti ljudje tedenski za tednom! Pač veselo znamenje. Lahko se reče, da »Domovi« čitatelji z dežele mnogo bolj pridno dopisujejo v svoj »Slovenski Dom«, kot marsikod gospoda v svoje dnevnik. Razveseliti mora človeka ta napredek, da se zna naš kmet tako dobro sukati tudi s peresom in se bojevati z njim za svoje pravice. Tako je prav. Če orjemo in mlatimo, moramo tudi paziti, da nam črne ptičice ne pozobljejo naše pšenice. Zato živel »Slovenski Dom« in živeli njegovi kmetje-dopisniki, dokazi boljših časov po naših lepih deželah!

s Trst — slovenski. Slovenski »Tablor« je stal tam kjer leži danes Trst. Slovensko, ozir. slovansko ozemlje je bilo to ozemlje, na katerem se danes šopirijo kot gospodarji Lahi, ki so se naselili v starem času bolj lačni kot domačini, toda tudi bolj podjetni, razumni gospodarji in prevzetni Rimljani. Prišle so, kar je dokazano, v 13. stoletju romanske (italijanske) rodbine, trinajst po številu, in so se naselile v slovenski naselbini v Trstu. Te rodbine so: Leo, Bouano, Burlo, Paduano, Bascio, Cicoti, Stella, Pellegrini, Belli, Pelazzi, Tofani, Argento in Giuliani. Slovenci so bili takrat pred vsem živinorejci, obdelovali pa so tudi zemljo, ki so jo trebili sežanj za sežnjem, kajti bili so tam gozdovi. In uvideli so ti rimski naseljenci pridnost Slovencev, uvideli so dobičkanosno njihovo delo in žal, posrečilo se jim je, da so igrali gospode nad slovenskim delavcem in se začeli živiti in bogateti od slovenskih žuljev. Polastili so se naselbine slovenske, toda, da so bili Slovenci kot manjši posestniki takrat v premoči je gotovo. Gotovo pa je tudi, da se te premoči niso zavedali, še manj da bi jo bili izrabili in zagospodarili nad lačnimi tujci, ki so prišli iskat kruha na slovansko ozemlje. Dobe se še stare listine, prodajne in kupne pogodbe, ki jasno dokazujejo, da so bili posestniki zemlje in gospodarji ob tem delu Jadranskega morja Slovenci. To kažejo imena, slovenska imena, dasi so seveda te listine laške. — Popustljivost slovanska? — Slovenci so iztrebili to zemljo, Slovenci so jo obdelali in napravili pristopno k morju. In došli tujec je le pridne ljudi izrabil. Imenovali so one, ki so jih živili, zalagali in bogatili Mandiere — čredaše. V tistem času že so bile močne naselbine slovenske. Prosek, Kontovelj, Barkovlje, Trstenik, Katinara, Sv. Križ in druge. In zagospodarili so oblastni in nasilni ter pretkani tujci in Slovenec priden delavec jim je tlačnil na lastni grudi. Živili so ga Slovenci s svojimi žulji in bogatili s svojo pridnostjo. Ta pa mesto, da bi bil hvaležen je zlobno preganjal in zatiral svoje dobrotnike. In množili so se tujci, vedno več jih je prihajalo — seveda praznih rok — v lepo in bogato deželo. Naraščalo je njih gospodstvo vsled

Turški ubežniki pred vrati Carigrada.

Smrt, grozo, požar, onečaščenje in sužnost so nosile seboj zmagovite Alahove čete. Zato si Turek zmage drugače predstavljati ne more. Ko se je širil glas o bolgarskih zmagah, so se vlile reke beguncev pred Bolgari — po nepotrebnem. To ni bil več beg ljudi, to je bil beg naroda. Cel narod je zapuščal ono zemljo, katere pred 500 leti ni osvojil z znojem in delom, temveč z železom in krvjo. Zato niso pognale korenine ljubezni do te zemlje v njegovem srcu. Kot je zemljo pridobil, jo je tudi za-

tajil, ko je bilo železo na drugi strani močnejše. Turški narod se je odrekel osvojeni zemlji. Slovan je zasedel zopet zemljo, ker je bila od nekdanj njegova, njegova vsled dela in znoja, s katerim jo je namakal. Resen opomin tudi za naš narod, da ima le toliko časa domovino, dokler na njeni zemlji dela, dokler jo pridobiva s plugom, motiko in razmišljanjem vsak dan na novo. Le tedaj nas ne bo doletela usoda, kot je doletela narod, kakršnega vidimo zgoraj na sliki.

nezavednosti naših ljudi in zgodilo se je, da so proglasili to zemljo za svojo last in to jim je tudi obveljalo. Bilo je l. 1382., ko je plemiško poslanstvo iz Trsta — vladali so takrat hudi boji in mesto je bilo samostojno in močno — odpravilo v Gradec, kjer so predali ti tujci mesto nadvojvodu Leopoldu. — Tako je prišel Trst pod habsburško oblast, prva postojanka Nemcev za njihovo bodoče namišljeno gospodstvo ob Jadranskem morju. Plovejo danes po nekdanjem slovanskem morju nemške ladje, še več je italijanskih, toda vse kaže, da bo po stoletjih suženstva in robstva, v katere je spravila prve lastnike Slovence njihova skrajna popustljivost in dobrota, v kratkem zagospodoval na svojem ozemlju in na svoji grudi pravi gospodar. Zanimivo je tudi, da beremo v zgodovini med gospodarji mesta Trsta imena Hugo Devinski, Nikolaj Predjamski, Nikolaj Ravbar in več drugih kranjskih plemičev. Še bolj zanimivo — za nas seveda umljivo — pa je, da so že takrat, prej in tudi pozneje gotove rodbine — stranke — gravitirale vedno bolj na Benetke kot na Avstrijo. Od nekdanjega sta si stali v Trstu v ostrem boju nasproti namreč stranka laška — Lahi iz Italije in udomačeni v Trstu in okolici — in avstrijska — ostale narodnosti v mestu. Omenili smo že, da je za nas Slovence in Slovane sploh, umevno to nagibanje Italijanov Lahov proti Italiji. Čudno pa je, da to ni umevno tretji novi vladni stranki, ki si osvaja tla ob Jadranskem morju, Nemcem. Čudno je to pojmovanje in čudna mora biti ta kupčija. Trojni klici ore po Primorju, posebno po Trstu. Lahi vpijejo Trst je naš, Slovani ga ne dajo in Nemci bi ga radi dobili. Hud boj se bje, Slovenec je vstal in to je menda tudi tista sila, ki nagiba Nemce, da se raje pridružujejo usurpatorjem kot pravim lastnikom zemlje. Uspešen pa je boj Slovencev in Slovanov v Trstu proti obema strankama, zavednost ki je spala in so jo obudili tujci v slovenskih vrstah, deluje z naraščajočo silo in uspešno. In s skupnim delom vseh Slovencev in Slovanov ne more izostati uspeh, popolen uspeh, dasi ne še za letošnje novo leto, pač pa v bližnji bodočnosti, ko bo zaplapolala nad Trstom in stalim ozemljem ob Jadranskem morju zopet slovenska zastava, — zastava prvotnih osvoboditeljev in gospodarjev te zemlje.

s Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala podružnica v Škofji Loki 139 K 16 v, med te je všteti 52 K odkupnine od novoletnih voščil. — G. dr. Fr. Novak, odvetnik v Ljubljani je poslal družbi C. M. 50 kron iz kazenske poravnave M. R. proti Jos. J., vsoto je plačal toženec v plačilo za odpuščenje žalitve. Tudi g. R. L. je izročil C. M. družbi 50 K, da mu je odpustil žaljenje blagosrčni g. F. M. Hvala! — G. Fr. Telban je poslal 48 K čistega prebitka od veselice v Sovodni dne 5. t. m.;

odsek telovadnega društva »Sokol« v Semiču je poslal Družbi čisti dohodek zabavnega večera na dan sv. Štefana, ki se je vršil pri bratu Klandru 52 K 30 v. Iskrena hvala!

s Dar iz Amerike. G. L. Schwentner, trgovec v Ljubljani je izročil družbi C. M. 5 K, katere jej je daroval rev. J. Judnič, Leadville, Col.

Splošna mobilizacija je na obzoru za Kolinsko kavno primes. Izvršiti jo name ravajo slovenske gospodinje, ker so se prepričale, da je Kolinska kavna primes najboljši kavni pridatek in ker vedo, da je Kolinska kavna primes edino pristno domače blago te vrste. Od sedaj naprej bodo torej zahtevale in povsod priporočale samo Kolinsko kavno primes z znamko »Sokol«.

o Ljubljanska okolica o

lj Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo dne 12. t. m. nam je priredil naš »Sokol« Jak. Štokovo trodejsko burko »Moč uniforme«. Igra je v splošnem dobro uspešna. Seveda se mora pri tem vpoštevati naš majhen oder, na kakoršnem se ta igra težko prav dobro izvede. Zato so nas vseh iskrene želje, da čimprej dobimo svoj Sokolski dom in pripraven, stalen oder. — Gosp. A. Zalokar (Cviren) je moža, ki pleše tako, kakor mu gode žena, dobro pogodil. Ugajal je v igri in v maski. Gdčna. R. Kregarjeva (Agata) je bila dobra; ravno tako gdčna. M. Poličarjeva (Liza), posebno v duetu z Milkom. Le malo več mirnosti. Gosp. C. Kolbe (Milek) je imel sebi zelo prikladno vlogo in jo je dobro izvršil. Gosp. M. Poličar (Majar) je povoljno igral. Vloga eksekutorja je bila precej dobro rešena. — Župan je bil nekoliko premalo oblasten. — Dekli Jeri se je pač poznalo, da je prvič na odru. Ostali občinski svetovalci so rešili svoje vloge, le maska bi bila mogoče lahko nekaj boljša. — Sokoli, priredite nam večkrat kako predstavo, in če mogoče, kak narodni igrokaz ali veseloigro. Držite se vedno pravila: z vajo se vse doseže. Dosegli boste tudi vi! — Na zdar!

Nekdo.

lj D. M. v Polju. Staro leto nam je minulo, v katerem je trobil po gostilnah naš župan Dimnik, kako bode on delal za delavce in gradil stavbe, ako bi se jim kaj pripetilo v slučaju stavke v vevški tovarni. Torej vprašamo širokoustneža za tiste stavbe, ker smo delavci zelo potrebni tistih stanovanj, ker smo tovarno prisiljeni zapustiti in se preseliti. Opominjam ljudi, da naj bodo le previdni glede njegovega zvonjenja. Druga točka je ta, da smo posestniki iz občine D. M. v Polju, ki nam županstvo ne preskrbi prostih občinskih potov preko železnice, kjer so zatvore vedno zaprte, da si ne moremo svojih posestev pravočasno obdelovati. S tem opominjamo županstvo, ako se ne bo bolj zanimalo za naše potrebščine, bomo prisi-

ljeni strogo postopati in naznaniti mote-nje posesti. Tudi druga občinska pota ima naš Jokel v takem slabem stanu, ako pride kak tuj človek, se čudi našim cestam. Komaj bi bilo, da bi se na voz privezal, da ne bi odletel z voza. Leta 1911 je napeljal naš občinski steber nekoliko blatnega gramoza na ceste, da so bile še skoro večje luže in blato, kakor poprej. Rado-vedni smo, kam da gredo take velike vsote denarja, ko jih ima naša občina naložene. Seveda, naš občinski pisar je dobil zvišano plačo, drugo porabijo za politično »Slovensko Stražo« itd. Prav pa je bilo, da je občina dala nekoliko kronic za delavce. Veliko je oseb v vevški stavki, ki ne mislijo na organizacijo, le na nepotrebno politiko. Sedaj so začeli misliti na skupno delovanje, ali ne bi bilo bolje, da bi že poprej skupno delavstvo nastopilo, kakor pa, da so zagrizenci nosili v Bavantovo štalo kronice. Delujmo le za napredek in potrebščine delavstva.

o Dolenjske novice o

d Od Sv. Križa pri Litiji. Iz naše vasi še menda ni bilo čitati v »Slov. Domu« nobenega dopisa. Res, nekam mrtvi smo — in v svojo sramoto moram povedati, da imamo v celi fari menda samo par naročnikov na »Slov. Dom«. Građiva pa imamo več ko preveč. Odkar je zapustil našo faro prejšnji mirni in ugledni župnik, pašuje pri nas nov fajmošter, ki sliši na ime Lah. Čuden človek vam je to. Vse bi rad ugnal v kozji rog. Hud je kakor ogrska paprika, siten pa kakor neke vrste muhe. Njegova olika pa nas močno spominja na ono rovtarskih drvarjev, kajti duhovnik, ki na prižnici govori o — batirankah, po našem skromnem mnenju ni ravno preveč olikan. Zaradi svoje rovtarske olike je imel opravlja že pri sodišču, kjer so mu dopovedali, da njegovi izbrani izrazi, ki jih ima nedvomno prav mnogo, ne dopadejo ravno vsakomur. Tudi županstvo ga je že moralo opominjati na njegove državljanske dolžnosti in ga baje nagradilo z nekaj kronami. Sam škof je že moral v tem kratkem času, kar je pri nas, priti in napraviti mir. Res, vse njegovo delovanje tu pri nas ne zasluži le male cvajerce, ampak prav pošten cvajer. Vtika se v prav vse in vse se mora zgoditi po njegovi volji, če ne, je pa cel regiment hudičev. Njegovi adlatusi so pa ti kunštni Pavleti, posebno vedno mladi in brhki ženini. Ker je pri nas toliko građiva, nam bo »Slov. Dom« gotovo ustregel, da bo sprejel še nekaj dopisov. Imamo še prav čedne stvarce o župnikovem gospodarstvu, hranilnici, ključarjih. Tudi nekaj fletnega o bluzah bomo povedali. Svetokriščanom pa želimo, da se bolj pobrigajo za napredne časopise, zlasti »Slov. Dom«, ki bo vedno branil in zastopal kmetiške koristi in pravice.

d Iz Št. Lovrenca ob Temenici. Da pokažemo našemu župniku kot namestniku tistega, ki je učil: Ljubite tudi svoje sovražnike, molite zanje, ki vas obrekujejo, storite jim dobro, ki vas preganjajo — damo priliko, da se poboljša in se začne učiti nauk iz sv. evangelija, smo **prenehali z dopisi v »Slov. Domu«**. Hoteli smo mu s tem svojim prizanašanjem pokazati, da si **žellimo mir** v naši fari, in da pustimo vsakemu svoje prepričanje. Pa vse to naše lepo upanje in krščanska potrpežljivost je splavala doli po Temenici. Kar se je Janezek naučil, to tudi še Janez zna, ta stari pregovor se drži tudi našega nepoboljšljivega Oblaka. Kaj hočemo, on gotovo ni kriv, da je še danes tak in da tudi ostane tak, kakor je bil. Škof ga je v lemenatu namesto o Kristusovih naukih, in kako ima v svojem duhovskem poklicu kot dobri pastir pasti in skrbeti za svojo čredo, učil le kako se teleta rede, kako se krave molzejo, kako se junci in voli prodajo. Maturo čez to »duhovsko službo« je g. Oblak napravil v Bohinju kot kaplan, torej še kot Janezek. Pri nas se je pa kot župnik, torej že kot odrasli Janez navadil še svetega nauka, kako se svinje in prašiči dobro rede, da imajo dober špeh, okusne kranjske klobase, in ker se jih ne pokolje, da se jih dobro spravi v denar. Kdor ljubih »Domovih« bralcev ne veruje, da je tako res, naj le pride k nam in videl bo zraven cerkve čisto moderen »svinjski dvorec« poleg dvorca za g. božjega namestnika. Ja, mi smo postali moderni, svet se preobrača, g. Oblak ni samo pastir, ki pase svoje ovce, zdaj bo pasel tudi — svinje. Svojih ovc se je že naveličal pasti, zato se bo zdaj raje vrgel na plemnite četveronožne ščetinarje. Ali naš častiti gospod, se v lemenatu ni naučil samo teh lepih nauk, ki so za duhovnika neobhodno potrebni, če hoče, da bo on in vsa njegova fara deležna zveličanja, ampak on se je v lemenatu naučil »ljubezni« do svojega bližnjega. Zdaj ko smo ga nekaj časa pustili pri miru, je jel zopet bruhati to svojo »ljubezen«. Zdaj je nam iz prižnice povedal, da kdor bere »Slovenski Dom« in »Narod«, ne bo sprejet za botra. O, kakšno veselje nam je napravil naš bodoči pastir ščetinarjev. **Koliko stane taka botrija**, kdo bi tega ne bil občutil, kogar je doletela taka čast. O, ljubi klerikalci, ta monopol za katoliško botrijo vam prav iz srca privoščimo. Še to ljubezen naj nam naš dobri pastir izkaže, da kdor bo bral liberalne liste, **ne sme plačati tudi — davka**, in sicer v prvi vrsti davka za cerkev. Niti vinarja več! Tudi to breme naj nosijo samo tisti, ki ne berejo ne »Slovenskega Doma«, ne kak drugi list, kakor le ta presveti »Domoljub«. Ja, kar še tako napravite g. župnik. Samo eno vas prosimo: **Dajte nam mir, ki žellimo miru** in nikar ne vtrgavajte delavcem zasluženega plačila. Tone, kaj ti pomaga še tako lep in

še tako moderen svinjak, če te pa delavci in drugi ljudje kolnejo, češ, ker nisi plačal, kar ti bi šlo po pravici, ker nisi ostal mož beseda, kar si obljuboval. Kaj pomaga najlepši svinjak, če je pa prazen. Vidiš, in ravno tako, kaj pomaga še tako lepa duhovna obleka, če je pa vse drugo v nji, samo od duhovna, kot božjega namestnika, **ne duha ne sluha**. Vidiš Tone, ni ti dala žilica miru, toliko časa si dregal in drezal, da si zbudil speče sršene, zdaj boš pa videl vruga, kako te bodo opikali. Zato beži raje, magari v deveto deželo iz našega Št. Lovrenca.

d Iz Boštanj, 12. jan. Na praznik sv. Štefana si je tukajšnji kaplan izbral za podlago svojega govora na leci stavek iz lista Savlovega, kateri je bil čitati v »Slov. Domu« št. 51. pr. I. Rohnel je na ta list, da je brezverski, da verske resnice izdajatelj zavija, ter da bodo naročniki in čitatelji tega lista, katerih je »žalibog« v tej fari **čedalje več**, vsi pogubljeni, dočim se »Domoljub« zanemarija, naročnikov nanj je primeroma številu faranov veliko premalo, radi tega pa tudi izobrazba in olika vidno peša, ker se že redko kdo duhovniku klanja (!) itd. — V št. 52. »Slov. Doma« je bilo čitati Izveličarjev nauk: **Če prineseš svoj dar na oltar in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj proti tebi, pusti svoj dar na oltarju ter hiti, da se spraviš s svojim bratom, in ko se ž njim spraviš, daruj svoj dar**. Glede na ta nauk smo opravičeno pričakovali dejanskega uspeha ali vsaj pojasnila, ni pa bilo ne tega, ne drugega, v prav nobeni obliki. Ko je z zgoraj navedenimi in sličnimi besedami poslušalce mučil, nekatere razljutil, nekatere pa v smeh spravil, je šel z lece opravljat najsvetejše darilo. Da pa bodete, častiti čitatelji, bolj razumeli govorniški značaj tega oznanjevalca božje besede, predstavite si učenca, ki je malo nadarjen in po vrhu za pripravljanje dane mu naloge pa še len, ki svojemu profesorju jokaje in jecljaje odgovarja na stavljena mu vprašanja. Tu nekaj iz njegovih duhovitih govorov: 1. E, e, e, eh, vi vsi pričakujete, e, e, eh, da vam povem e, e, eh, kaj vse sem videl, e, e, eh na Dunaju — (o priliki evharist. shoda) — e, e, eh no, videli e, eh, nismo nič posebnega. E, e, eh na Dunaju e, e, eh, se sploh ne vidi e, e, eh, nič posebnega. 2. Na že omenjen praznik je pa eeelaj: E, e, eh, boš na smrtni postelji, e, e, eh pa bom prišel z Bogom k tebi, e, e, eh, pa te bom vprašal, e, e, eh ali si bral »Slov. Dom«? e, e, eh, pa boš rekel: e, eh, bral sem ga, e, e, eh, jaz bodem pa z Bogom bežal od tebe. Pozivljemo vas tem potom, da nam o prvi priliki pojasnite že omenjeni nauk že tako ali tako, kakor tudi pomen verskih resnic, o katerih smo poučeni, da je **Bog pravičen sodnik, kateri bode sodil tudi take maziljence**, ki ne služijo svojemu poklicu, nego uganjajo pod krinko katoliškega duhovnika vse kaj

d drugega, kot vršitev svojega sicer vzvišenega poklica.

d Krška vas. Dne 19. t. m. to je v nedeljo popoldne, ob 2. bode v prostorih g. J. Kodriča v Krški vasi ustanovni shod »Slovenske narodne čitalnice«. Vabijo se vsi narodno-napredni rodoljubi iz vasi in okolice. Ker bode društvo skrbelo za poučljivo ter zabavno čtivo, se je nadejati obilne udeležbe.

d Iz Prečine. Iz javkanja vsake številke, kjer odkladaš »Domoljubov« dopisnik svojih in farovških možganov proizvode, vidim, da te tista bolezen še ni minila. O ti »revšče neogravžno«, ti — tako namreč ima navado neki klerikalni poslanec pomilovati svojega kužeta, kadar je bolan; to ti namreč zaupam, zakaj, bog ne daj, da bi ti mislil, da jaz tebi kaj takega rečem. Ampak veš, revež, smiliš se mi pa, da te tako dolgo in tako hudo drži. Veš, tega si sam kriv. Ti namreč nimaš samo tiste bolezni, kakor jo imata obadva naša »gospoda« in njih prijatelj Rakoše, ampak tebi se je tudi žolč razlil. Zato si pa tak, da venomer samo rogoviliš po »Domoljubu«, se groziš, češ, da boš posvetil v liberalni brlog, in da boš tistemu kačjemu kosmaču do grla obril njegovo kosmato vest. Vidiš, to je čisto napačno od tebe, po tem receptu ne boš nikdar ozdravel. Saj veš, da tisti kužeti, ki najbolj lajajo, so najmanj nevarni. Zato ti pa pravim: le vun, le na dan z vsem strelivom, kar ga imaš v magazinu svojih možganov. Kaj bi samo grizel in se repenčil, kakor maček, če mu hočeš miško vgrabit iz gobca. Le po njih, posebno kdor ima tako kosmato vest, kakor tisti kačji kosmač. Ta škrtat kosmati je tudi nekaj bolan, vidiš, kakšno dobro delo krščanskega usmiljenja storiš, če takrat, ko tega kosmača pošteno obriješ, izrežeš vso brezversko in liberalno gnilobo iz njega. Bomo vsaj kaj novega zvedeli, zdaj pozimi tako nič posebnega ni. Koliko bo pa to vredno, ko boš ti ves svoj žolč lahko izbruhnil iz sebe, da ti ne bo več pritiskal na jetra in jetra zopet naprej. Samo to pazi, če se lotiš tistega kačjega kosmača briti, da se sam ne vrežeš zraven. Zakaj, ta vrab je strupen in ti namesto, da bi bil bolj zdrav, pa te bo še bolj bolelo. Torej, dopisnik, pazi!

d Iz Št. Ruperta. V nedeljo dne 12. t. m., je bral Janez Štrajhar, kaplan v Št. Rupertu, na prižnici škofov list, zraven pa je tudi sam nekaj dodal, med drugim je rekel, da je škof kot angel v nebesih nedolžen in svet. Dalje je razlagal, kaj je človek v državi; rekel je, da so volitve samo za vero. Obravnaval je tudi društva; rekel je: V naši fari obstoje ta društva: Marijina družba, Posojilnica in hranilnica, »Orel« in »Mlekarna«. Kar se tiče Marijine družbe, kake sadove rodi, ne bomo tukaj razlagali, kar se pa tiče Posojilnice, provzoča, da je že vse dolžno v njej; kaplanu pa koristi posebno pri raznih volitvah. Naglašal je tudi, kako koristni so »Orli« in

kako se izobrazujejo. Res pa je, da jih ima kaplan kot ministrante pri svojih slavnostih. Da so fantje, so tisti dan zvečer pokazali, ko so na gasilniški veselici štirje »Orli« enega naprednega fanta po glavi obrezali in dobro nabili, da je moral drugi dan zdravniške pomoči iskati. To so tedaj koristna društva? Popolnoma pa je **pozabil imenovati »Gasilno društvo«**, katero je imelo tudi ta dan veselico v korist društva. Ali ni tisočkrat več vredno »Gasilno društvo« kakor »Orli«? Udje gredo prostovoljno na delo, ponoči ali podnevi, bodi kamorkoli, ne poznajo razlike, večkrat so udje v smrtni nevarnosti, da rešijo življenje in imetje bližnjega. Pri požaru pa morajo tudi trdo delati. Ali tega Štrajhar ne pozna! Pa zakaj? **Ker on ni absolutni gospodar čez nje**, ker nočejo vsi trobiti v njegov rog.

d Št. Janž. Naš g. župnik Ljudovik Bajec še vedno nerodnosti uganja. Mislili smo, da se bode saj malo poboljšal, ko mu je neka kaznen pretila, a smo se varali. Povemo naj samo nekaj: Ko je v adventu čital dve nedelji pastirski list, kateri se bavi z abstinenco, se je ob tej priliki takih iznebil proti alkoholu, da je že čez vse; pravil je: **»Mat! Če te otrok prosi za vino, vzemi rajši nož in manjši greh bodeš storila, ako otroka zakolješ, kakor če bi mu dala kozarec vina!«** Kaj ne, Ljudvik, to je lep nauk in nasvet, posebno še javno pred otrokom? Ali veš to, da se sedaj starši, kateri imajo po več otrok, boje, da ne bi kak otrok zaklal drugega, če bi prosil za kako pijačo? Kdo bode odgovoren, če bi se zgodil tak slučaj? In kaj bodeš rekel potem ti, gospod, zopet v cerkvi? Kajne, zmerjal starše, da so sami vsega krivi?! Praviš tudi, **da naj vinorejci opuste vinograde in jih spremene v travnike in pašnike**, da bo od teh imel sedanji vinorejec veliko večji dobiček, ker bode lahko vsako leto **prodal vole po 500—600 goldinarjev**, za vino — ta strup — pa dobiš včasih bore solde. Veliko boljše bi bilo za faro in veliko manj bi bila dolžna, če bi naši farani že pred 100 leti opustili trte. — Ljudvik! **Stori ti prvi to, iz svojih vinogradov naredi travnike in pokaži, da se da iz njih pri živinoreji doseči gori omenjena vsota 500—600 goldinarjev na leto, potem bomo pa rekli, da res nekaj veš in te tudi posnemali.** Dokler pa tega ne storiš, so tvoje besede prazno besedičenje brez jedra. Pa še nekaj Ljudvik...? — Če spremenimo vinograde v travnike, **kje bomo pa potem vino dobili**, da ti ga damo za kolekturo? Brez vinske kolekture se menda ja ne bodeš zadovoljil, saj še menda veš, kako si **s tožbo pretil tistemu, ki ti jo ne bi dal?** Pa nikar se ne vstraši, Ljudvik, — pomagano ti bode! V naših goricah se dobi več kot kristal čistih **studencev** in vsak vinorejec ima že izbranega iz katerega ti bo dal prihodnjo jesen za tvoje »dobre«

nauke in nasvete kolekturo. Le pripravi velike sode.

d Št. Janž. Bajec ima vedno veliko za govoriti čez naprednjake in »Slovenski Dom«. Posebno črti tiste, ki jim niso po volji slabi duhovniki. Tako je neko nedeljo koncem pr. l. rekel: »Vsak, kdor govori čez duhovnike, je **tat (!)**« Mi mu to deloma potrdimo in sicer, kdor govori čez **dobre** duhovne. In kdo je prvi, ki črni in blati **dobre** duhovne? Ali nisi ravno ti g. župnik Bajec?! Ali nisi ti prvi, ko si našega prejšnjega kaplana Koželja črnil in blatil? Ali se nisi iz vseh norčeval, kakor tudi iz Marijine družbe, ki se je jokala ob njegovem odhodu? Bolelo te je, ker je bilo ljudstvo žalostno, ko je zgubilo dobrega, poštenega in lahko rečemo, pravega Kristusovega namestnika, in to te je bolelo še bolj, ko ti dobro veš, da za teboj ne bo drugi žaloval, kakor par mlečnozobežev in neka rodbina, katera ti znosi vse, kar je in ni, na zobe, posebno pa tista zakonska polovica. Sedaj si dobil po milosti drugega kaplana, kateri bode močno tebi enak, saj tako je pokazal. Ko je vabil otroke v neki Marijni vrtec, je dejal: **»Če starši tudi ne dovolijo, smejo vseeno otroci v njega ostopiti, kajti zato ni nobene pokorščine.«** Obenem je tudi ženam na srce polagal, da jim **ni treba pokorščine možu, ako so naročeni na »Slovenski Dom«**, da smejo moze **oklofutati in zapustiti, za kar ni nobenega greha.** G. kaplanče Vinko! Kaj pa tisti Ančka v Mokronogu, ko se je nekdo plazil za njo tisti čas, ko si služboval na Trebelnem in jo želel »vpisati...« bi pa brez vsega greha dotičnika oklofutala. Ker pa »vpisnine« ni hotela, se je morala zato večkrat pred nekom skriti na skedenj. Včasih pa, ko je bil preuren in ni mogla do skednja, se je morala pa v svinjarijo zapreti. Ali je s tem storila greh? — Mislimo, da ne, ampak, da je le neka duhovska posoda hotela na »nek« način grešiti. Vinček, le pamet, če ne bomo še več povedali o tistem, ki ima dovolj masla na glavi.

d Št. Janž. Splošni pregled o delovanju in vedenju župnika Ljudvika Bajca v letu 1912. Daleč proč od poklica **Kristusovega** namestnika obrnjeni Bajec je prišel k nam z krinko, ki je izražala dobro delovanje, mir, odkritosrčnost, solidarnost, vzajemnost, boljše blagostanje, pravičnost, samo dušebrižnost, sploh vse, kar zamore kazati le dober in pravi Kristusov namestnik. Tekom nekaterih dni je pa začela krinka spreminjati svoje lice in Bajec se je jel mesto omenjenih lastnosti kazati ničvrednega Kristusovega namestnika, prijatelja prepira in sovraštva, razgrajanja, ošabneža, častihlepneža, predrzneža itd. Vse to pa je delal zgolj radi tega, da zada pogin naprednjaštvu. Kar se je zmisllil in začel, povsod je blamiran ostal. Ustanovil je živinorejsko zadrugo z veliko reklamo, in ker ji je on gospodar,

je podobna tudi le njemu: Do vratu je zadolžena, bila je že zarubljena, teleta v pašniku so mršava, slabotna, stojijo le, če se naslanjajo drug na drugega, člani odstopajo, (saj je že zadnji čas) vse je vedno na »smrtni postelji«. »Zdravniki« jo zdravijo s tem, da prenašajo dolgove z enega na drugega upnika in tolažijo z obljubljanjem podpor. Ustanovil je čukarijo, kupil čukuladi kroje in pričel čukarski dom graditi brez denarja. Vse je bilo treba plačati, **denarja pa nikjer.** Prijele so se ga silne skrbi, kako pridobiti farane, da mu pomagajo, ker kmet nerad takoj verjame. Zato je napravil misijon. Misijonarji so udrihali po »Slov. Domu«, spreobračali »brezverske liberalce«, v maščevanje zapodili naprednega optikarja, ki je ob času misijona prodajal pri cerkvi očala, pa vse ni nič pomagalo. Domislil se je ustanoviti na Kalu pri Sv. Antonu božjo pot, da bi kaj neslo, pa tudi to se mu je izjalovilo. Kaj toraj sedaj? — Jezilo ga je. Začel je popotovati — najraje proti Sevnici, kjer »Škrjanci« pojo — da bi odgnal nadležne skrbi, vsled česar ga je bilo malokdaj dobiti doma. Začel je popivati, se prepirati, kvartati, da je še tisto zapravil kar je imel, zaradi tega pa bil tudi večkrat sodnijsko zarubljen. Ker je bil velikokrat pijan, se mu je tudi nekoč primerilo, da je Majcnovemu blapcu v »štali« posteljo »požnoral«. Za vse tako početje, mu je seveda »Slov. Dom« hitel »pohvale« deliti, kar ga je pa grozno jezilo. Zato je raz prižnice vpil in nas tituliral z lumpi, hinavci, barabami, smrkavci, faloti, brezverci in to **nedeljo za nedeljo**, a vseeno ni nič pomagalo. Ljudje so začeli ostajati zunaj cerkve in se ga ogibljejo. — Tako toraj! Leto 1912. je bilo za nas nesrečno, ker imamo takega župnika, pa tudi za Bajca je bilo nesrečno. Letošnje leto 13. bo menda pa še slabše, ker pravijo, da je to judovsko število ter »nesrečno«. Bajec naj si pa ob tej priliki v album zapiše: **Šentjanci se ne dajo!**

d Iz Št. Jerneja. Že zadnjič sem poročal o našem mesogledniku, da je naznanil nekega trgovca zaradi svinčeta, zaklane ga brez njegove vednosti. Tožba se je vršila pri sodnji v Kostanjevici in ta mali ni dobil nič drugega, kot dolg nos in zraven pa še to, da nima k njemu priti nobenega svinčeta ogledat. Bravo, toraj ploskanje z rokami. Naznanil je sedaj zopet drugega in sicer dotičnega čevljarja, ki mu je dal na Štefanji dan kolajno in zemljevid. Tudi pri tem bode kaj enakega za pod nos. Naš g. župan so se tudi že naveličali muzike. Kamor so prišli v gostilno, so se radi zasukali, pa še celo po dunajski módi, kar naenkrat so se pa zavzeli in naznanili sedaj na okr. glavarstvu nekaj gostilničarjev, seveda mu niso prav povšeč. Gospod župan menda mislijo, da mi ne vemo, kdo je nas gostilničarje naznanil, mi smo pa te gospode že zvali. Tudi mi smo se domislili na Grubeljski pušenšank,

čakaj, čakaj, saj so tudi g. župan dolgo marjašali. Tistega tudi jaz pritiskem na okr. glavarstvo v Krško. Zakaj bi pa klerikalni odbornik bil brez vsake kazni; naše gostilne težko vidiš, tega pa ne. — Pri zadnji seji so sklenili za licenco deset kron; no saj tako ne bodo nobene dobili, naj bi bili rajši napravili samo dve kroni, pa bi jih dobili nekaj v občinsko kaso, da ne bi bila pred kratkim zarubljena. Ker pa nimam več časa, toraj grem prihodnjič zopet za eno jagodo naprej.

d Iz Št. Jerneja. Eno dobro leto je sedaj preteklo, ko so v naši občini zakomandirali izključno samo možje S. L. S. Pri takratnih volitvah so bili izvoljeni možje klerikalnega kalibra. Vse vprek so se trkali po prsih: Mi smo zmagali, mi smo možje, mi znamo in zamoremo vse narediti, mi znamo in hočemo, da bomo imeli župana v Št. Jakobu, in ne kakor bi hoteli liberalci v Št. Jerneju. Župan Ivan je mož, kmet, politikar in dober gospodar, ki razume paragrafe. On in ves njegov originalen odbor je izborni sestavljen. Saj ni čudi, ker se je za njega mnogo delalo in agitiralo, ni čudi, da je za to stranko in njene kandidate drlo čez drn in strn mnogo nerazsodnih ljudi nevedoč, ali so storili prav ali ne. Mnogim se je kaj obljubilo, obljubila se jim je nagrada za agitacijo in kdo ve kaj še vse. — Tem obljubam je šel na limance tudi Škof, bivši občinski odbornik, sedaj obč. sluga. Verjel je, da mu bodo dali klerikalni odborniki nagrado za njegovo vestno in gorečo agitacijo ob času volitev. Mož se je trudil, misleč, da bo kot obč. sluga dobro plačan, toda motil se je. Vse njegovo prizadevanje in žrtvovanje v prilog tej stranki ni imelo za njega nobenega uspeha. Obljube se niso izpolnile, no, samo v toliko, da je Škof postal obč. sluga, a nagrade ni dobil. Misli je, da se pri občini cedi mleko in med. Kaj hočemo, ubogi Škof ni imel sreče, kakor pravijo: Kranjac nema sreče, se posebno nižje vrste človek pri klerikalcih je vedno za oslička. Da pa Škof ni prav nič dobil od tistih obljub, ne smemo reči, on je dobil sedaj nagrado. Kaj mislite ljudje božji! Obč. odbor je sklenil, da se občinskemu slugi zniža plača pri oklicih od 50 v na 40 vin. Značilno za klerikalne može, ki vestnemu in vnetemu svojemu agitatorju odtrgujejo zaslužek, namesto da bi mu še kaj priboljšali in se mu še posmehujejo in norce brijejo. Ni sicer lepo. Pa kaj se če. Škof, le potolaži se, pa ne pojdi drugič več na led. Mi te obžalujemo in ti želimo v naprej več previdnosti in malo manj smole! — Neodvisen kmet.

d Z Velike Doline pri Jesenicah. Dragi »Domovi« bralci, vsem vam želim veselje in srečno novo leto in vas prosim, pridobivajte novih naročnikov, ker bode letos v vsaki številki zanimivega, resnega in šaljivega skozi celo leto. Vse po evangeliju Kristusovem. Evangelij sv. Matev-

ža 6 p. od 10.—34. vr. pravi: »Ti pa, kadar moliš, idi v hram svoj in zapri duri svoje, ter se pomoli očetu svojemu na skrivnem. In oče tvoj, ki vidi na skrivnem, povrne ti bo očitno.« Nekje na Dolenjskem se pa župnik k poštarici v sobo zaklene in tam premoli do zjutraj, ker se boji moliti v svojem hramu. Mu je bila že očitno povrnjena ta molitev s tem, da so mu fantje kljuko zavezali. Ker pa je preveč goreče molil, ni slišal, ko so prišli angeli in mu zavezali vrata. Kaj zopet pravi isti evangelij v 19. vrsti: »Da ne nabiraj si zaklada na zemlji, ki ga molj in rja razjeda in ki ga tatovi podkopujejo in kradejo.« Ta evangelij se je temu župniku tudi uresničil ko so prišli in mu okno razkopali pri njegovi suhi posojilnici, ker so vedeli, da ni nikoli doma, da je vedno na cesti in vse povsod, kot konjska figa. In zopet pravi evangelij v 9. vrsti: »Ako je kdo izmed vas človek, kogar če prosi sin njegov kruha, da mu bo dal kamen. In če prosi ribe, da mu bo dal kačo. Če torej vi, ki ste hudobni, znate dobre darove dajati otrokom svojim, koliko več bo dal oče vaš, ki je v nebesih dobrega tistim, kateri ga prosijo. Vse torej kar hočete da ljudje vam store, tako storite tudi vi njim, kajti to je postava in preroki.« Ali mar ni pri državni podpori nasproti temu evangeliju delal župnik, kateri nam je namesto zrnja, dal »kamen« in namesto moke »kačo«. Letos bomo vse duhovne po sv. evangeliju presojali. — Novi kranjski dopisnik.

o Gorenjske novice o

d Vače. Naš Majdič je v nedeljo tako skakal po prižnici, da je pozabil brati evangelij. Marinarice in tretjerednice so s strahom pričakovale, kdaj se bo čez prižnico v cerkev na glavo postavil. Jezil se je na »Slovenski Dom«, ki kar naravnost pove, da narava nikomur ne prizanaša, in da tudi Majdiča sladko vince grozovito zdeluje, če ga le preveč cuka. Mi pišemo golo resnico in zato se ne bojimo ne Majdiča ne druge kompanije. Majdič dobro ve, kje ga čevelj tišči, zato je moral molčati, ko se je v neki klerikalni gostilni na sveti večer celo noč točilo. Napredne gostilne so bile vse zaprte. Majdič, povej nam, kdo ima več vere? Vsaj enkrat nam odkrito povej, zakaj je morala zaljubljena Francka iti v Ljubljano? Bala se je ploha. Organista in njegove neslanosti ima tudi Majdič na vesti, ker mu daje potuho. Kjer ni krščanske ljubezni, tam ni sreče, tam gre vse delo v franže. Celogosp. župnik je na prižnici dejal, da se marinarice ne držijo nobenega reda. S tem je vse povedano. Drugič povemo nekaj zanimivega iz Slivne. Na svidenje! Vačan.

g Iz Begunj na Gorenjskem. Na Silvestrov večer, ko so že vsi pošteni Begunjci spali, je prišel župnik Jaka zopet enkrat domov, ozmerjal svoje kuharice radi po-

grete večerje in legel spat. In ko je zaspal, se mu je zazdelo, da zahteva Gospod račun od njegovega hiševanja; stal je pred prestolom božjim, brez lepe, elegantne obleke — bilo ga je skoraj sram, ker ni bil več tako lep. Nebeški sodnik pa je začel govoriti: »Nimam dopadajenja nad teboj, o Jaka, še manj kot tvoje ovčice, ker zelo, zelo si se zameril tudi meni!« — Prestrašil se je Jaka in vedno bolj sram ga je bilo. Prifrftal pa je mimo mlad angelj, brez srajčke je bil in močno zapeljiv. In tedaj Jakca ni bilo več sram, čisto je pozabil, da daje račun o svojem hiševanju v letu gospodovem 1912. — »Vidiš, Jaka«, se je razsrdil Gospod: »niti tukaj se ne moreš brzdati in zopet si me spomnil na ono mišmaševanje z žensko pod kozolcem. Velik greh si storil takrat, še ljudem se nisi mogel opravičiti. Kako se boš pred menoj?« — »O Gospod«, je rekel Jaka, »ravno tako ti priznam svojo krivdo, kot sem se zvijal pred ljudmi. Grešil sem, a bil sem zapeljan kot Adam od ženske.« Namrdnil se je Adam, Eva je grdo pogledala, Jaka pa je zopet postal korajžen, kajti bil je zadovoljen s svojim izgovorom. Sodnik pa je bil strog: »Ne laži! Pri 45. letih ženske niso več zapeljive in jaz vem resnico. Tako me hočeš naplahtati, kot si plahtal volilce. Pred kratkim je bila obletnica občinskih volitev. Zagrešil si se takrat zoper božje in človeške postave; zahvali se liberalcem, da ti niso preskrbeli ričeta. Lahko bi bili to storili in prav bi bili storili!« — »O Gospod, sam Bonaventura mi je tako naročil!« — »Nespameten si, Jaka, če se držiš povelj Bonaventure, ker ta sam ni pameten. Pošiljati mu bom moral vsako jutro svojega duha, če ne mi zopet začne pisariti brošure in pastirske liste.« Jezno se je ozrl Gospod proti Ljubljani in z močnim glasom nadaljeval: »Oblačiš se kot gizdalin, loviš ribe, kot bi bilo ribištvo tvoj poklic. Peter je bil ribič, pa je lovil duše, ti pa jih zanemarjaš in s svojim slabim vzgledom zapeljuješ lemenatarje, da zapuščajo svoj poklic. Sicer pa, o Jaka, kupčuješ s cerkvenimi sedeži, to je za farje nova obrt. Vsak dan je vse mokro po nebesih, tako jokajo angeli varuhi begunjski, ker farani te kolnejo radi tega od zore do mraka. Postal si kriv tujih grehov, delaš s sedeži kupčije, mesto da bi ljudi priklenil na cerkev, jih odganjaš z bičem. Seveda rabiš denar, vem, ker ribice v Soči so drage. Ne bo odpuščenja od tega greha, ker ne bo mogoče poravnati krivice, ki jo nameravaš napraviti svojim faranom!« Jaka se je prebudil in vse belo je bilo pred očmi, ker delal se je dan. Ves raztresen je bral mašo, zajutrek mu ni teknil, potem pa se je odpeljal k bistri Soči, lovit ribice, ne meneč se za besede Gospodove, razodete mu v sanjah. Ker se nam zdi, da jih je že pozabil, smo mu jih zapisali mi, da si bo tem ložje izprašal vest.

o Notranjske novice o

n Iz Logatca. »Sokol« v Logatcu je imel v nedelo 12. t. m. svoj redni občni zbor v novih prostorih brata Iv. Riharja v Gor. Logatcu. Odbor je podal zelo vestno poročilo društvenega delovanja in premoženja. Po poročilu brata blagajnika Antona de Gleria ml. znaša fond za Sokolski dom 2049 K 20 vin., kar je za Logatec vže lepa svota. Društveno premoženje je pa vredno 1627 K 73 v. Manj zadovoljiva je statistika brata načelnika Ivana Šebenika, kateri je kaj umestno bičal in grajal malomarnost nekaterih bratov Sokolov, in v vznešenih besedah pozival, da se vsaj v jubilejnem letu poprimajo telovadbe, da bode primerna udeležba na vsesokolskem zletu. V novi odbor se je volilo: starosta brat Franjo Hodnik, podstarosta brat Miro Puppis, načelnik brat Ivan Šebenik, v odbor pa brat Josip Tollazzi, Pavel Poženel, Ivan Škerl, Ivan Lenarčič, Anton Cempere, Karol Gostiša, Alojzij Milavec in Fran Korenčan. Ti bratje nam jamčijo, da je uprava društva v dobrih rokah, osobito, ker je na čelu društva izkušeni in previdni brat Hodnik. Kakor se čuje, misli Sokol v tekočem letu razviti svoj prapor, vsled tega pozivljamo vse brate k resnemu delu v znamenju 50letnice.

o Zagorske novice o

zg Nekaj odgovora »Domoljubu«. Vseli nas, da se je pričel naš kmet sam zavedati s tem, da sam stopi v politično polemiko z »Domoljubom« dopisnikom. Na »Gospodarsko napredno društvo« so prišli trije dopisi in te dopise priobčimo:

zg Iz Toplic pri Zagorju ob Savi. »Domoljubov« dopis bi bilo zavrniti, da se na tak otročji list pametni ljudje sploh ne ozirajo, ker pa meče svoje strupene slin na škric in liberalne berače, naj vzame na znanje, da spada v zagorski fari ta mali kaplan tudi med berače, kajti on vsako leto vsaj v cerkvi berači. (Mi pa mislimo, da vsaki dan, samo če mu kdo hoče kaj dati. Op. G. N. D.) in trikrat mu je dober groš, dasiravno je slučajno od škrica, ali pa od liberalnega berača . . . Drugi javni berač je pa mežnar, kateri vsako leto najmanj štirikrat po fari berači, ter takrat ne dela razlike med škrici in liberalci ali klerikalci, temveč potuhnjeno vtakne v svojo bisago groš, ki mu ga je dal škric, ali pa liberalni berač. — Mar ni tako? In če še pripomnimo, da poleg teh dveh hodi okoli nas še mnogo nun, menihov in usmiljenih bratov, tako da si časih drug drugemu podajajo vrata. — In vsi ti, okoli nas liberalnih beračev. — Vprašamo te, dopisunče, ki si še tako moker za ušesi, kdaj in česa te kateri od nas liberalcev - beračev ali škriccev pride prositi za kak groš? — Nadalje naj tudi vzame na znanje, da je

tisto premoženje, katero sedaj uživa klerikalna rodbina v nekdanjem »Katoliškem domu« znosil večinom zagorski liberalni berač in škric, njegovemu oderuškemu stricu, ki je priromal kot ubogi kaplan (menda se mu je prej godilo tako kot cerkveni miši) v Zagorje. — Pa tudi druge rodbine najnovejših članov S. L. S. so si z liberalnimi berači pomogle do svojega sijajnega premoženja, dasiravno so še poleg tega vneti za različne propagande — in baš ti so tudi prišli s culico v rokah v Zagorje — ter obogateli na račun slovensko - beraških grošev.

Kako vam je predla pri občinskih volitvah v Aržišah, kaže dejstvo, da ste se radi Prašnikarja morali zateči k najvišji instanci, ker so pa mahinacije S. L. S. javnosti do obisti poznane, se ne čudimo tej kravji kupčiji. Po vašem je to prav, da ste spravili Prašnikarja, kateri vleče plačo, kot občinski uslužbenec od občine in zraven je pa še celo svetovalec in takozvani zakulisni župan. (Kaj takega je mogoče le v okrilju S. L. S., da je mož občinski tajnik in poleg tega tudi občinski svetovalec. Op. G. N. D.) Torej za skledo leče ste prodali korist kmeta in delavca in s tem ste izdali kmetske in delavske koristi. — Da, da, analfabet »hlačenca«, tudi za Baronikom se svita, čeprav misliš, da je samo za Lokam svet zaplankan.

zg Izlake - Medija, dne 12. januarja 1913. Naš župnik se je danes na prižnici znosil nad tistimi bahači, kateri se po »Domoljubu« bahajo, koliko da imajo po žepih ter zmerjajo pri tem zagorske liberalce z berači. — Tukajšnjemu župniku je pa bila ta baharija že odveč, ter se je nekako sledeče izrazil: Prašnikar je član gospodarskega odseka, ali za farovž pa ne odpre svoje mošnje in ne popravi, kar je v farovžu beraško podrtega. Tu naj seže v svoj »bogati« (?) žep, ter na se pobriga za klerikalna (katoliška) poslopja. Podšentjurski pregovor je pri ljudeh, da je Izlaški dolžan vsaki stari babi, ter vsakemu krevljastemu dedcu. Seveda, da njemu vedno pomaga župan. Torej primite se sami za svoj dolgi jezik ter molčite, da še kaj več ne izveste!

zg Aržiše. Neki jezikavi junaki in bahavi premožnjaki, ki pa premorejo le polne zaboje temnega zraka in ogromnih pajčevin, so se postavili, da nam predbacivajo svobodoljubnost, nesposobnost ter beraštvo. Tisti viseči travnik je brez plank, na katerega ni nikomur zabranjen vhod! — Vrčiček pred farovžem je brez koristi, ker tuje živali vso zelenjavo pozobljejo. Hiša je tudi vsa v zanikarnem stanju, če hočeš vesoljni revmatizem dobiti, le pridi v njo. V histerni je staroslavna podrta peč izza časov, ko je Matuzalem za župana pod kadjo klobase delal, Epaminondas pa za zadolženega Prašnikarja pobotnice pisal. Kadi se, da gospod kurat večji del dneva prejoka v dimu. V kuhinji vlada prava Sibirija! Štedilnik, hi-

navski aparat iz prazgodovine štedilniške, je odpovedal vsako službo, da se ne more nič kuhati. Gospod, katerega smo s težavo dobili, nima nobenega reda. Včasih dobe kaj pri Učakarju, Hribarju, Mallyju, Koproli itd. Prelepili ste ga z obljubami, in sedaj v zimi ga puščate v revščini. **Li ni to sramota za vas!** Kje je tu vaša možatost in bogatost? Službo božjo hočete imeti, a kaj je vaša dolžnost to vam ne pade v trde vaše butice. Koliko bi pa prišlo na vsakega občana? In še te malenkosti ne zmorete. Lep odbor to. Cvet S. L. S. zaprtih perišč. Vidite pa tole: ko bi mi imeli županstvo v rokah, bili bi že davno odpravili vse te nedostatke in tudi vodovod bi že zgradili. Seveda vam »bogatinom« se nič ne mudi, ker imate polne koše krščanskega potrpljenja. Tukaj naj dopisnik pobožno kihne pa možno odpre, če ni figabirt. Take razmere so škandalozne in sramotne za županstvo z odborom vred. Županstvo z odborom vred naj se da fotografirati, pa od zadaj, da bodo še pozni rodovi občudovali te zakulisne kapacitete.

Očividec.

zg Iz Zagorja ob Savi. Opazka: K »Domoljubovemu« dopisu Iz Izlake-Zagorje ob Savi moramo tudi mi nekaj pripomniti: Pred leti je bil nekdanji liberalni nadučitelj Lužar Fortunat premeščen v Izlake, takrat je mož veljal, kakor se je sam dovoljkrat trkal na svoja prsa po Zagorju, da je z dušo in telesom navdušen naprednjak. Časi so minuli, prišel je na Kranjsko za škofa »Slaba natura« in iz škofije je zapihal lahki vetriček tudi gori do Izlake, kjer služi Fortunat Lužar. Možakar ima precej dober nos in zavohal je, da je jako ugodna prilika, da sleče nekdanjega navdušenega liberalca ter obleče »Slomškovo suknjo«, kajti kaplan Škerjanc iz Zagorja snuje posojilnico v Izlakih in poleg tega še mlekarino. Nič ne stori, če se malo ponižam ter parkrat prekrižam pred kaplanom, kajti s tem mi je zasigurano, da bodem jaz vodja obeh zavodov in s tem se mi odpre pot do bogastva . . . Mož je bil jako dober računar! Leta so minula in Fortunatov možniček se je vedno bolj debelil, tako da se danes že javno v »Domoljubu« baha, češ kaj bode te vi zagorski liberalni berači, mi ki imamo polne žepe zlatih cvenkov, vi pa prazne škrinje in polne knjige dolgov. — Naša je Zagorska dolina! Vsa ta lepa dolina je v S. L. S. (in v Fortunatovem žepu?) Tukaj moramo omeniti nekaj, lahko se je s tujim denarjem bahati, če se dobi kar priлично 30.000 kron podpore za falitno mlekarino, in mesto da bi se ta denar vporabil v gospodarske namene, se gre in se renovira hiša v stanovanja, ki je prej služila za mlekarino ter se odda strankam v najem, na dvorišču se pa postavi koliba, katera naj služi mlekarini. Torej denarna podpora, katera bi morala v prvi vrsti služiti v svrhu spopolnitve moderne mlekarne, se je popolnoma v druge namene vporabila.

Kmetje! Veseli nas, da ste sami videli to delo Fortunata Lužarja, ter nam poslali primerne gradiva. Sami stopimo v ospredje in povejmo javnosti možato naše mišljenje. Kmet, če moraš ti sam obdelovati svoja polja ter sam plačati davek državi, toraj se zavedaj, da še sam po svojem prepričanju voliš take može, kateri bodo skrbeli zato, da **izginejo z javnega življenja ljudje, kot je Fortunat Lužar.** — Takrat, kadar se bodeš ti kmet zavedal pravic, katere imaš v naši ustavni državi na razpolago, bodeš šele postal neodvisen gospodar svojega posestva. **In ta pravica je v obliki glasovnice za bodoče deželno-zborske volitve, katere bodo prišle drugo leto,** takrat pokaži, da znaš sam misliti s svojo pametjo, ne pa drugi, kakor n. pr. kaže slučaj Lužar! **Brez vseh skrbi se lahko zaupaš »Gospodarsko-naprednemu društvu« ter mu pošlješ svoj dopis, kajti tajnost, da ne bode nihče izvedel kdo da je dopisnik, ti jamči predsedstvo omenjenega društva.** Na delo! Kmetje! Dopisujte iz svojih vasi novice in druge krivice, katere vas teže nam in mi bomo preskrbeli, da se bodo priobčile v »Slovenskem Domu«, kajti vsaj je vendar ta list naše glasilo, in če bomo mi v resnici naše težnje politične in gospodarske poročali v »Slov. Dom«, potem bode v resnici to naš edini list, pred katerim bodo imeli strah naši naduti nasprotniki. In baš tako se lahko ti delavec obrniš in tudi tebi bomo vstregli ter ti lajšali tvoje bedno stanje. **Kajti naše gačelo je, da se borimo proti temi in izkoriščevanju slovenskega naroda!** Z združenimi močmi bomo dosegli v doglednem času lepe uspehe in pri tem delu mora vsak posameznik nam pomagati, ni potreba misliti, da tako obširno delo lahko opravlja le nekaj oseb — tu mora biti masa, **in ta masa naj sama določuje svoja pota.** — Naši cilji niso osebni, kakor so klerikalni. Mi bomo vedeli ceniti one **može,** kateri delajo v korist naroda za kmeta in če ravno neki osebi v Zagorju ne ugaja ta naša odkritosrčnost, nas to prav malo briga. Resnici na ljubo moramo še enkrat pripomniti, da naš **župan g. Tomo Koprivc** dela v korist naše napredne stranke pri Zagorski občini. In toraj kljub temu, če nekdo vsled tega tajno proti »Slov. Domu« agitira, ne bode naši stranki prav nič škodovalo. Kajti stranka je toliko močna, da z lahkoto prezre tistega agitatorja, kateri samo vsled tega ruje tajno proti »Slov. Domu«, ker smo omenili zasluge našega župana Koprivca v njem. **Takemu značaju naše najiskrenejše sožalje.** Pripomniti pa moramo tudi, da se od dne do dne množijo naše vrste, toraj je to znak, da odobravajo naše delo!

Razširjajte od hlše do hlše „Slovenski Dom“.

Ostali slovenski kraji

o **Podružnica N. D. O. tržaške** se je ustanovila v četrtek, 9. t. m. v Sv. Križu ob morju. Strokovni tajnik N. D. O. iz Trsta je obširno pojasnjeval pomen in smoter take delavske organizacije. Delavcev in kmetov bilo je precej navzočih. Pri tej priliki se je izvolil začasni odbor.

o **Narodno pevsko društvo »Skala«** se v Sv. Križu pri Trstu prav krepko razvija. V kratkem času se je to društvo tako ukoreninilo, tako temeljito izobrazilo v petju, da se je res čuditi samim mladim fantom in dičnim dekletom, ki tvorijo to društvo, kako je mogoče v tako kratkem času doseči tako povoljne uspehe. V nedeljo, 12. t. m. se je vršil občni zbor društva »Skale« v prostorih vrlega posestnika g. Janeza Tretjak. Odbor je ostal stari, samo mesto g. Viktorja Bizina je bil izvoljen g. Štefan Levpušček. Blagajnik društva g. Martin Maganja deluje v splošno zadovoljnost, dokaz temu je precejšna vsota denarja, ki se nahaja v blagajni. — Dne 25. t. m. priredi društvo »Skala« ples.

o **Na Proseku Kontovelju** se že leta pripravljajo, da bi odprla »Slov. Straža« otroški vrtec, kakor ga imajo v bližnjem Sv. Križu. Vendar do zdaj ni še nič, dasi je hotela podružnica sv. Cirila in Metoda na Proseku z dovoljenjem družbenega vodstva, šveda kakor se sliši v zgoraj označeno svrhu iti na roko. Da, da, šole »koštajo« ...

o **Iz Trsta.** »Slov. Dom« se v kavarinah in v gostilnah v Trstu jako rad čita. Je pa tudi zanimiv tednik, posebno za nižje sloje, pa tudi za druge. Ko se prime ta vrli list v roke, se takoj spozna, da ga je čitalo že mnogo gostov. Tako raznovrstne notice iz vseh krajev in čtiva se najde le v malokaterem tedniku kakor ravno zadnji čas v »Slov. Domu«. Isto bi bilo želeli, da se ga naročijo vse slovenske gostilne in kavarne, ker je to zelo poljuden slovenski čašnik ter stane samo 3 krone na leto, katere je poslati pod naslov: »Slovenski Dom«, Ljubljana. — List je narodno-napreden in je pisan v lahkoumljivi slovenščini brez tujih izrazov — in tako je prav.

o **Iz Velike Slevce.** (Dopis iz Amerike.) Menda še ni bilo nikoli čitati v »Slovenskem Domu« iz omenjene vasice in okolice, najbrže tudi ni v tem kraju takega grešnika, da bi se predrznil čitati »Slovenski Dom«, dasi ga tu v Ameriki drug drugemu vlečemo iz rok. Gospod kaplan poskrbi in poberejo naročnino, da dobivajo v vsako hišo »Domoljub«, z združenimi močmi tudi celo »Slovenca«. V vasi je torej pobožno ljudstvo, nad vasjo je cerkev, zraven mežnarija in mežnar s svojo družino. Kadar je maša, vestno in skrbno streže mežnar gospodu, po končanem opraviilu dobi gospod dobro plačano mašo, mež-

nar zapre cerkev in je zadovoljen, da ga le niso gospod kaj okregali. Mežnar in družina živijo zelo skromno, posebno še zato, ker je žena boleha. »No, pa kdor ima kravo, ima pol življenja,« ta pogovor velja tudi našemu mežnarju. O Božiču, ob Vseh Svetih in o Veliki noči nabere pososki dosti hlebov kruha in krava mu daje mleko; to je kakor nalašč za otroke. Nesreča pa je hotela, da mu krava poginila. To je bila zanj velika izguba, kupil bi drugo, ali kako in kje dobiti denarja. Grotorej po sosesi okoli, pride k kmetu, ki je naprednega mišljenja. Kmet, ki je vedel, kaj bi mežnar rad, mu reče: »Veš kaj, Janez, pojdi k fajmoštru in prosi, naj bi v nedeljo oznanili ofer; boš imel manj sitnosti in gotovo več dobil, saj oznam ofer tudi za papeža, ki je milijonar.« Mežnar, hvaležen za dober svet, gre takoj v Velike Lašče in ponižno izroči svoje prošnjo župniku. Gospod Jakob se nasmeje, zmaje z glavo in reče mežnarju: »Ne spodobi se, da bi za kravo oznanjeval ofer.« Torej, Jakob, za bogatega papeža oznaniti ofer, to ti je časino, za ubogega mežnarja seveda pa sramotno. Taka so torej telesna dobra dela usmiljenja maziljenih gospodov.

Gospodarstvo.

Legvartov „Koledar za kmetovalca“.

(Strokovna ocena.)

V zadnji številki »Slovenskega Doma« je članek »Kmetijska knjižnica« vzbudil dokaj pozornosti kajti o naši kmetijski literaturi se je doslej tako malo pisalo in obravnavalo, da **večini kmetovalcem niso znana dela naših kmetijskih strokovnjakov** in marsikdo, ki bi rabil kako dobro razpravo iz katerekoli panoge kmetijstva za svoje vsakdanje gospodarstvo, si ne more nabaviti knjige iz enostavnega vzroka, **ker mu ni znana.**

Žalibog, nam predvsem Legvartov »Koledar za kmetovalca« ne nudi takega seznama slovenskih kmetijskih knjig. V njem se nam ponuja samo »Govedoreja« in še ta med — inserati. Poleg te je v »Koledarju« še dosti drugih pomanjkljivosti, ki naj jih tukaj navedemo z najboljšim namenom, pripomoči do prepotrebne spolnitve tega gospodarskega koledarja, ki se je zadnje čase precej razširil med slovenskimi kmetovalci.

Vsaka strokovna knjiga, ki jo čita kmet, mora biti vestno sestavljena. Članke s površnimi, ali celo neresničnimi podatki, so prvič nezanesljivi, drugič pa tudi provzročijo dosti gmotne in še druge škode pri onem, ki se v dobri veri ravna po teh spisih in »navodilih«. Vzemimo samo živinozdravstvo. V Legvartovem koledarju je v tem oziru dosti netočnosti. Za zgled naj navedem samo odstavek glede

mehurjev na konjskih nogah, ki se ozdravijo **samo z operacijo**. Gosp. Legvart priporoča mazanje **z zgoščeno žvepleno kislino in špiritom**. Če bi konjerejec to uporabljal, pohabil bi konja za vedno. Tudi izraz »skakalni člen« ni pravilen, ampak se zove zadnje koleno pri konju pravilno **skočni člen ali ključ**.

V tem oziru bi že priporočal gosp. Legvartu, da se zanaprej obrne na živinozdravnika - strokovnjaka, ki mu bo dal prave in zanesljive podatke.

Izmed statističnih tabel mi ne ugaja **število živine**, med katero je Legvart uvrstil tudi — čebele.

Med sadjarstvom in oskrbovanjem gozdov je majhen članek o menicah, ki prav nič ne spada med **ta dva oddelka**.

Dobra in strokovno zanesljiva sta članka o pridelovanju krme in gnojenju zemljišč, dasiravno bi imeli tudi tukaj glede statistike in terminov marsikaj pripomniti.

Seznam sejmov na Kranjskem je docela pomanjkljiv, dasi bi bilo želeti poleg teh še navedbo sejmov v drugih slovenskih deželah; dalje na Hrvaškem in južnem Ogrskem. »Koledar za kmetovalca« izhaja že osmo leto in bi bil že lahko vsaj v tem oziru izpopolnjen.

S tem pa nečemo reči, da je koledar neporaben. Koledar je prav praktičen in je ravno raditega želeti, da bi bil čim bolj popolno urejen.

Zato nasvetujemo gosp. uredniku sledeče, česar že pri prihodnji izdaji nujno želimo:

1. razpredelnice nove mere v razmerju s staro, predvsem dolgotna in ploskovna mera; dalje preračunane hektolitrov v vedre, mernike itd.;

2. razmerje domačega in tujega denarja;

3. obrestne tabele in amortizačni načrti;

4. tabele za kubiciranje lesa in računanje vsebine sodov, čebrov in kadij.

Teh in še marsikaj drugih podatkov ne bi smelo manjkati v nobenem letniku kmetovalčevega koledarja, ki naj služi v kratkih odstavkih predvsem vsakdanji porabi slovenskega gospodarja.

Knjigovodstvo naj se razširi poleg prejemkov in izdatkov še na delavski zapisnik zapisnik zemljišč in njih obdelovanja ter na zapisnik rejne in delavne živine, nje kupovanja in prodaje.

Za proste beležke naj se odmeri še nekoliko več prostora, saj bel papir ni tako drag.

Glede člankov iz onih panog, v kojih se gosp. urednik ne čuti domačega — saj eden ne more vsega vedeti —, naj se lahkega srca obrne do naših izkušenih kmetijskih veščakov, katerih hvala bogu že dosti štejejo. Sotrudništva pri tako važni knjižnici mu gotovo ne bodo odrekli. Sicer pa upamo, da se bo stvari oprijelo novo snujoče se društvo slovenskih kme-

tijskih učiteljev, katerega članom se bode gotovo smatral tudi g. Legvart.

Torej! »Koledar za kmetovalca« naj se ne primerja z navadno pratiko, ampak naj služi kot žepni zapisnik in vademekum tudi večjim posestnikom in kmetijskim veščakom, kateri se še vedno poslužujejo tozadevnih nemških proizvodov. Temu pa more edino pripomoči uredništvo in založništvo.

Ekonom.

LISTEK.

Moric Jokai:

Dvoboj z bogom.

(Konec.)

Deklica se vrne po temni gozdni poti, prepeva nežno pesem. Oton jo je poslušal oprt ob ograjo na brvi ter zrl za njo, dokler mu ne izgine njena krasna postava v gozdni temi. Pesem je bilo slišati še dolgo časa, dokler se nazadnje ne konča z veselim, otroškim smehom. Ta smeh je pomenil, da je deklica že doma.

Oton se je opotekal kot omoten k svojemu konju. Delavec, kateremu je naročil, naj ga drži, je že davno spal poleg živali v dišeči travi.

Po tem dogodku je obiskal Oton gozdna samotarja drugi dan, tretji dan, in nato hodil sem vsak dan. Našel je zato vselej kak izgovor.

Cecilija je skušala modelirati iz voska, s čemur se slepci sploh radi zabavajo. Delala je očetov doprsni kip. Imela je čudovito pojmovanje in domišljijo, ko je skušala s svojimi prsti narediti nekaj, česar še nikdar ni videla. Toda slepci vidijo s pomočjo prstov.

Oton je hodil k njima vsak dan, in Cecilija se še vedno ni bala ničesar. Tudi grof Tiborez se ni bal nikogar, razven samega sebe.

Nekega popoldne je Oton zopet sedel na verandi v nasadu. Zaradi njega so v tovarni lahko kuhali sladkor, kot so hoteli, sladkosti enega glasu bi ne bil zamenjal za ves sirup s celega sveta!

Cecilija je dogotovila kipec.

»Poglejte,« reče, kažoč mu kip, ki ga je držala v roki. »Kaj menite? Ali je kakaj?«

»Imenitno!« odvrne Oton. In kot da bi imele njegove oči govoriti, a usta gledati — pritisne gorak poljub na roko, ki je ila stegnjena proti njemu.

Deklica lahno vzklikne in spusti prestrašena svoje delo na tla.

Kako prijetno se mu je zdelo pobrati spuščeni kipec!

Ko se vrne tistega večera grof Tiborez s svojih zdravih obiskov domov, mu reče Cecilija:

»Oče, mene je tako strah samo doma!«

Naučila se je že poznati strah!

Drugega dne pride Oton zopet in sicer zgodaj zjutraj.

Toda komaj zagleda Cecilijo, obstane ves presenečen.

Cecilija je imela ta dan v ušesu oni usodni uhan. Oton jo očitno razburjen vpraša:

»Komtesa, ali ste drugi uhan izgubila?«

Imela je namreč v ušesu oni leskeči se talisman s črnim biserom, zasajen v zlatu in obrobljen z vrsto dijamantov.

»Ne. To je rodbinska relikvija, na katero skrbno pazimo. Vse ženske naše rodbine so jo imele en dan v letu za spomin v ušesu. A danes je ravno oni dan.«

Oton se kar najhitreje poslovi.

Toda opoldne se zopet vrne. Najde grofa Tiborcz v Cecilini družbi.

»Gospod grof, bili ste tako prijazni, da ste mi zaupali vse svoje skrivnosti. Toda jaz vam pa o sebi nisem povedal ničesar. Toda prosim vas še nekaj: povejte mi skrivnost, ki počiva na onem uhanu s črnim biserom, ki ga ima komtesa Cecilija danes v ušesu?«

Grof Tiborez zardi v obraz, oči se mu zasvetijo; zli duh, ki se je kopal v krvi, se polasti za nekaj trenutkov njegovega bitja, toda počasi ga zopet premaga železna roka razuma, in grofovo lice zopet pobledi.

»Dobro, gospod! Zvedite torej tudi to! Moj praded je bil za časa sedemletne vojne poveljnik svobodne čete. V bojnem hrupu so se polastili Schönhausena, kjer so bili skriti kraljevi zakladi. Grajski oskrbnik ni hotel izdati skrivališča; moj praded je torej iztrgal oskrbnikovi hčeri iz ušesa tale uhan, da bi jo prisilil, da bi priznala. Prestrašena dama si je v obupu poiskala smrt na dnu ribnika. Od tistega časa nosi vsaka žena v Isaszeghyjevi rodbini ob obletnici tega dogodka tisti uhan: preje se je godilo to iz upornosti proti usodi, sedaj iz pokore radi tistega dejanja. To je zgodba tega uhana s črnim biserom.«

»Hvala lepa!« reče Siebelmann. »Jaz vašo povest dovršim. Drugi del onih uhanov je moja last. Moja prababica je bila ona mlada žena, hči tistega starega Brandta, ki je skočila v schönhausenski ribnik. Tule je druga polovica te relikvije.«

To rekši vzame iz žepa okusno marokinasto škatljico, v kateri je bil drugi uhan.

»A sedaj, gospod grof, ko sta se oba dela tega lišpa srečala, naj ostaneta skupaj! Ker pa ne sprejemate darov, a ker je oni prvi uhan po vsej pravici moj, prosim, da bi mi ga zopet vrnil — in mi dali za nameček njo, ki ga nosi!«

Grof prime hčer za roko.

»Ali si razumela?«

Deklica zajoče in strepeta.

»Ah, torej to je tisto, česar se bojiš?!« Siebelmann stopi h krasni deklici.

»O, Cecilija, pogledjte tudi mene!«

Cecilija se je dotikala z nežnimi prsti mladencevega obraza. In mogoče res ni slišal nihče razven pomirjenih duš in njenega ljubljence, ko zašepeče:

»Vidim te! Vidim!«

Nato povese oči, neprestano zroč nanj v onem svojem notranjem svetu, kjer je vse tako krasno, kjer je vse tako lepo, čeprav ne sveti v njem niti solnce, niti mesec.

Solnce je zahajalo za obzorje čisto; jasno, zlato nebo, brez vsake meglice, se je razprostiralo nad njimi.

Tiborcz Isaszeghy sklence roke in obrne rosne oči v nebo.

Z jasnega neba je svetila nanj svetla zvezda, kot nebeško oko, kot zvezda vodnica brezskončnega usmiljenja.

Dvoboj z bogom je bil končan!

Razno

* **Konec sveta in »Domoljub«.** Ena izmed najbolj kočljivih točk je konec sveta. Jezus je namreč še pred svojo smrtjo na križu svojim učencem pri mnogih prilikah obljuboval svoj prihod kot sodnik sveta. Takrat bo prvi konec sveta, nato se začne tisočletno božje kraljestvo, med katerim časom se hudič zapre v pekel, da ves ta čas ne bo mogel nikogar pohujšati. Ko pa mine tisoč let, tedaj se hudiču zopet odpro peklenska vrata in tedaj hudič poskuša zadnje svoje moči, da jih čimveč vjame v svoje mreže. Potem pa se med strašnim pokanjem zemlje in zvezd, med ognjem in žveplom razruši ves svet, in to bo drugi in zadnji konec sveta. To, o tisočletnem kraljestvu božjem na zemlji, in o podiranju sveta prvič in drugič je sv. Janez v svojem »Razodetju« obširno in v strašnih slikah popisal. No, pa ni bilo tako hudo. Približno do leta 60. potem, ko je Kristus odšel v nebo, so prvi kristjani s takrat še živečimi nekaterimi apostoli pač nestrpno pričakovali »Prihod Gospoda« in prvi konec sveta. Jezus namreč ni napovedal »ne ure, ne dneva«, pač pa znamenja in pa toliko vsaj je določil čas tega veličastnega dogodka, da bodo nekateri, ki so to iz njegovih ust slišali, ta dogodek še preživeli. Iz Pavlovih listov do svojih cerkev razvidimo, kakšno razburjenje je bilo takrat. Vsaj je sv. Janez v svojem »prvem splošnem listu« že kar povedal: **Otročiči, poslednja ura je tu!** Sv. Pavel je imel veliko truda, da je svoje cerkve pomiril z izgovori, da čas še ni prišel in ga tako hitro tudi še ne bo. In dasiravno ga res še ni bilo, — sicer bi vam tega ne mogli več poročati — se je ta ideja med raznimi fantasti, med raznimi narodi vendar še nadalje razširila in si pridobila cele množice verskih sekt s posebnim imenom. No, naš Savel se je v enem svojih prvih listov do Štefana, kaplana v Prečni, tudi

mimogrede pečal s tem koncem sveta, hoče dokazati, da Kristus ravno z ozirom na svojo obljubo, da se zopet povrne na zemljo, ni svojim apostolom nič posebnega naročil glede namestnikov za bodočo cerkev. Konec dotičnega lista je Savel še na dolgu ostal. Štefanu pa se je to zamalo zdelo, da bi mu priprosti človek citiral Kristusove nauke in je v »Domoljubu« s posebno slastjo »odgovoril« na Savlov list. Ta »odgovor« pa je bil tak, kakor sploh naši božji namestniki odgovarjajo, tudi če se gre za najsvetejše stvari; namreč, surov, osebni, zasmehujoč in — zafrikljiv. Vse, kar trije evangelisti, oziroma apostoli določno pišejo o Jezusovi obljubi glede Njegovega prihoda in konca sveta, vse to ni nič. Da, tudi to ni nič, da se Savel sklicuje na dotične evagelije; Štefan pravi: »bogve, kje je to — neumnost — pobral?« Torej ljudje krščanski, to, kar trije sveti možje pišejo, je neumnost — in to zapiše krščanski duhovnik v krščanskem listu! Ampak edino prav je le to, kar piše 4. evangelist, sv. Janez, ki govori o prihodu božjega kraljestva na binokšni dan. Citira mu par poglavij, ki slučajno Štefanu bolj ugajajo, kot tisti, ki jih je pri tem evangelistu spustil. Zraven je imel malo smole, in ni mislil, da ravno ta evangelist v svojem prvem splošnem listu konec sveta že naravnost napoveduje. Savel na tak surov odgovor sploh ni maral reagirati. A ker se Štefan zdaj kot novomenovani župnik hvali, češ, kako je v »Domoljubu« Savla »vgnal«, bo novi župnik dobil odgovor, da bo staremu kaplanu žal, da se je pred priprostim človekom tako blamiral.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte JUBILEJNI CENIK "zastoj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za po-

popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pismeno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10vinarsko znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35vinarsko znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetiskim županstvom.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " praščjega mesa (svežega) . . .	2	20	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašči na klavnici . . .	1	06	1	30
1 " kozličjega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	80
1 " masti praščje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	92	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	08	—	09
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	90	1	10
1 " kisle . . .	—	40	1	60
1 kg medu . . .	3	20	3	80
1 " čajnega surovega masla . . .	1	20	1	60
1 piščanec . . .	—	40	—	50
1 golob . . .	80	2	20	—
1 raca . . .	5	00	6	—
1 gos . . .	0	—	0	—
1 kapun . . .	0	—	—	—
1 puran . . .	35	80	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 1 . . .	34	80	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	10	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	20	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	28	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	18	50	—	—
100 " " " " 8 . . .	26	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	46	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	—	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	28	40	—
1 l fižola . . .	—	36	—	40
1 " graha . . .	—	40	—	48
1 " leče . . .	—	28	—	3
1 " kaše . . .	—	26	—	28
1 " ričeta . . .	23	—	23	50
100 kg pšenice . . .	22	00	22	50
100 " rži . . .	2	—	21	—
100 " ječmena . . .	23	00	24	50
100 " ovsa . . .	23	—	24	—
100 " ajde . . .	19	—	20	—
100 " prosa belega . . .	21	0	21	50
100 " " navadnega . . .	26	—	—	—
100 " koruze . . .	6	—	6	50
100 " činkvanta . . .	—	—	—	—
100 " krompirja . . .	—	—	—	—

Lesni tra
Cena trdemu lesu 9:50 do 12 K.
Cena mehkemu les 8:— do 9:— K.

Trg za seno slamo, in stoljo.
Na trgu je bilo
voz sena 7 50 8 —
" slame 5 — 6 —
" stelje 3 — 4 —
" detelja 8 — 8 50